Cossetània Edicions

ESTEVE LLITRÀ

NO PARLARÀS

PREMI LITERARI SEBASTIÀ JUAN ARBÓ 2018

Notes de color
92

Notes de Color — 92

NO PARLARÀS

ESTEVE LLITRÀ VIRGILI

Premi Sebastià Juan Arbó 2018

Cossetània EDICIONS

Editat amb la col·laboració de:

Ajuntament de
Sant Carles de la Ràpita

Primera edició: febrer del 2019

© del text: Esteve Llitrà Virgili

© d'aquesta edició:
9 Grup Editorial
Cossetània Edicions
C. de la Violeta, 6 • 43800 Valls
Tel. 977602591
cossetania@cossetania.com
www.cossetania.com

Disseny i composició: 3 × Tres

Impressió: Romanyà-Valls, SA

ISBN: 978-84-9034-802-4

DL T 18-2019

A l'Anna, l'Esteve i l'Aina,
per totes les alegries que m'han regalat.

Tothom hauria de ser feminista.

Chimamanda Ngozi Adichie

ÍNDEX

Capítol 1 7
Capítol 2 29
Capítol 3 37
Capítol 4 63
Capítol 5 71
Capítol 6 85
Capítol 7 101
Capítol 8 113
Capítol 9 125
Capítol 10 135
Capítol 11 157
Capítol 12 167
Epíleg 171

CAPÍTOL 1

En Ramon Celma no ha vist mai res de semblant en tota la seva dilatada carrera professional com a inspector de policia. El crim se situa en un altre pla, com si l'objectiu dels autors de l'espectacle no hagués estat matar una persona concreta, sinó més aviat decorar el vell pont medieval del petit poble de Vall-de-roures amb les restes humanes extretes d'algun macabre ritual.

Braços i cames escorxats pengen als dos cantons del pont, com gàrgoles de carn encara viva per les quals s'escola la sang, artísticament ubicades en una disposició simètrica, gairebé matemàtica. El cap encastat dins del fanal que hi ha al bell mig del pont, il·luminat per la llum que ha quedat intacta a la seva part superior, recorda una d'aquelles carabasses de Halloween. El conjunt sembla voler reproduir antigues i inhumanes pràctiques d'impartir justícia, quan això constituïa un valuós espectacle públic, més pròpies de l'època en què es va construir el pont o, fins i tot, de les guerres carlines, en el temps que Ramon Cabrera s'hostatjava al poble, a la vella fonda.

Els ulls de pallasso petrificat del cadàver fiten obsessivament el castell, com si esperés la intervenció d'algun cavaller fantasmal o d'algun ocell guaridor que el ressusciti i el retorni al món dels vius. Però els ulls ja tan sols són de vidre, inerts, inexpressius, simples natures minerals. Les vísceres, trinxades a consciència, encara sagnants, encatifen l'empedrat tot al voltant del fanal, com teixits viscosos vomitats per una mort sobtada i mal digerida.

Malgrat el parament espuri, el preciós pont es manté intacte, indiferent, amb els seus quatre arcs, un dels quals es troba parcialment cobert per l'edifici de l'ajuntament, i amb els tres tallamars que el protegeixen de les fortes riuades que de tant en tant davallen sorolloses i cruels des del massís dels Ports. El portal de Sant Roc, amb la imatge del patró encastada a la pedra, ens endinsa a la part vella de la ciutat.

Els criminals s'han esmerçat prou en la representació de la seva obra. No han estat precisament discrets. L'espectacle nocturn resulta més que dantesc, esfereïdor, horripilant, però, tanmateix, fins i tot als ulls del policia, no està exempt d'una estranya i indefinible bellesa, d'un cert valor artístic en la disposició i la combinació dels diversos elements que abans devien donar vida a un ésser o uns éssers humans, els quals, amb tota probabilitat de manera involuntària, han passat a formar part fugisserament del paisatge de la vila. Efectivament, a primer cop d'ull, es fa difícil concloure si es tracta d'una sola víctima o si n'hi ha més d'una. Sens dubte els responsables d'aquesta cafrada han elaborat una escenografia aconseguida i impactant. En Celma no recorda res d'igual, tot i que d'espectacles d'aquesta mena n'emmagatzema uns quants dins la memòria de les seves retines de policia veterà. Aquesta abominable interrelació d'art i crim l'esborrona especialment, perquè s'ha esdevingut al lloc més emblemàtic del poble on justament va néixer. En tot cas desitja que no serveixi per revifar la perversa modalitat criminal que va estudiar a criminologia: el crim artístic o l'art criminal, en què les víctimes vives o mortes són els materials emprats preferentment pels sicaris creatius, i el mòbil no cal buscar-lo en raons econòmiques o passionals, sinó que els motius per escollir determinada víctima són absolutament arbitraris i circumstancials, o en tot cas únicament relacionats amb els preestablerts criteris conceptuals de la *performance* a realitzar. A l'inspector la imaginació de vegades se li'n va massa lluny, i s'ha d'esforçar per apaivagar-la a fi de poder-se concentrar en l'enigma que se li planteja davant dels ulls, per copsar-ne tots els detalls, per tirar endavant durant els propers dies la seva investigació criminològica.

Ha arribat al lloc dels fets de matinada, procedent de Terol capital, on actualment viu i treballa. Ha deixat el cotxe a tocar del cordó policial situat a la cruïlla de l'avinguda de la Hispanitat amb el carrer d'Elvira Hidalgo del poble de Vall-de-roures. Acostuma a evitar pujar als cotxes

oficials, prefereix anar en el seu cotxe particular. Com que no demana cap compensació, el comissari no hi troba cap inconvenient. Abans que ell, han arribat una dotació de la Guàrdia Civil de la comarca i, provinents de la comissaria central de la capital de la província, dos vehicles de la Policia Nacional. De seguida se li apropen l'alcaldessa i el jutge de pau, presents al lloc del fets des de fa pocs minuts i que no saben ben bé quin procediment han de seguir davant de la tragèdia que aquesta mala nit ha caigut sobre la vila.

Mentre parla amb ells, en Celma repassa l'escenari macabre, tal com cal suposar que l'ha deixat l'assassí o els assassins. Rememora els records guardats, del poble i de la comarca. Ara li sap greu haver d'afegir-hi aquest. Està avesat a parlar i anar observant i gravant el que hi ha, i passa, al seu voltant. És intel·ligent i molt bon professional. Atès el seu aspecte seriós i segur, no li resulta difícil fer-se respectar.

Tanmateix, en aquesta ocasió caldrà que extremi el seu tacte i les seves habilitats per sortir-se'n de tot el ventall de possibles embolics entre les forces policials, ja que li han encarregat el cas a ell de manera ben irregular i excepcional. Normativament, se n'hauria d'haver fet càrrec la Guàrdia Civil, que és qui té la competència territorial en tota la província de Terol, llevat de la capital. Però el cos de la Benemèrita es troba absorbit per un triple assassinat a la zona d'Albarrasí, just després d'haver rebentat una operació de les màfies russa i italiana procedents d'Alacant. A més a més, tres dels seus millors criminòlegs estan destinats en intervencions d'intel·ligència a Algèria. Però potser la raó de més pes rau en el fet que les casernes del Matarranya i del Baix Aragó han tingut problemes amb afers interns, fet que afegit a tota la resta d'incidències ha provocat que el cas acabi caient finalment en la Comissaria Provincial de Terol.

Després d'una reunió urgent del comitè de seguretat de Terol, tot considerant la situació i vista l'aparent complexitat del crim, s'ha decidit que sigui l'investigador de més prestigi de la Policia Nacional de la província qui encapçali les actuacions, el qual no és un altre que en Ramon Celma, policia lúcid i expert, que no pas desplaçar el cas a una unitat de la Guàrdia Civil d'una altra província, lògicament Saragossa. L'inspector designat haurà de passar comptes a aquest comitè, directament o a

través del seu comissari en cap, i els guàrdies civils que intervinguin en el cas estaran a les seves ordres.

—Ha de ser algun foraster, això és de forassenyats… —sentencia el jutge de pau, impulsivament, quasi sense deixar presentar-se l'alcaldessa. Aquesta somriu a l'inspector, es coneixen des de petits.

—Deixa que el Ramon faci la seva feina! —el talla la dona, amb un envejable aplom, tenint en compte el truculent escenari que els envolta i l'embolic que es muntarà els propers dies al poble quan els fets s'escampin pels carrers—. Em sap greu que ens retrobem en una situació tan lamentable, però malgrat tot me n'alegro molt, de veure't! —diu la dona en un to més càlid, adreçant-se aquest cop a l'inspector.

—Tens raó, Asunción, no és una situació gaire adient ni romàntica per gaudir de la retrobada, ni per deixar-nos dur per la nostàlgia! Mare de Déu!, qui ens ho hagués dit quan érem petits que havíem de veure'ns així! —sospira en Celma enlairant els ulls, ja que tot just es comença a fer una idea cabal de la bretolada que ha d'entomar i de la qual fins ara l'han informat ben escadusserament. Ara comprèn per què l'han fet venir, i també s'adona per primer cop del que significa tornar al seu poble.

Ni els guàrdies civils ni els policies nacionals desplaçats s'han atrevit a tocar res, cap de tots ells s'havia trobat abans una cosa semblant. Bàsicament s'han abstingut de remenar res per evitar ser objecte de les esbroncades dels seus superiors. Prou que ho saben, per incidents molt menys escabrosos i més íntims, que no han de tocar res, que han de deixar el protagonisme als pedants de la científica que arriben sempre els últims, amb tot el seu parament tecnològic i el seu tarannà de setciències que tant molesta els policies que han de recórrer cada dia els carrers. Malgrat aquestes habituals prevencions, s'ha produït algun enfrontament amb un guàrdia civil, el qual ha volgut despenjar el cap de la víctima encabit al fanal a fi d'impedir que algun veí pogués albirar la salvatjada des d'alguna de les finestres que donen al riu. Finalment, s'ha imposat l'habitual passivitat i s'han limitat a acordonar la zona, vigilar que no passés ningú, i a trucar a les autoritats del poble i als comandaments locals de la Guàrdia Civil, tot informant amb detall de la desagradable troballa, a l'espera de rebre instruccions dels responsables i especialistes designats. També han hagut d'atendre un policia municipal desplaçat des d'Alcanyís, que s'ha trobat força malament després de contemplar

el desagradable escenari. De seguida han arribat tres ambulàncies i un destacament de bombers. Després s'han disposat a esperar que arribés el jutge de guàrdia o algun comandament policial. Ha passat una bona estona, i finalment els han comunicat que vindria l'inspector Ramon Celma per fer-se càrrec de l'operació. Els ha sobtat que no vinguessin companys des de Saragossa, però s'han estat d'expressar-ho.

Sempre que en Celma torna per algun motiu personal o professional al Matarranya, la terra de la seva infància, experimenta un sabor agredolç. Les darreres vegades han estat per assessorar en relació amb algun crim, o com a conseqüència d'alguna desfeta familiar, en qualsevol cas per cap qüestió particularment romàntica. Però com a compensació pot sentir-ne la parla, veure'n el paisatge i saludar-hi els vells amics. Inextricablement se sent connectat a aquesta terra, la qual de jove va rebutjar, i en sentir aquesta connexió també se sent més viu.

La seva vida no ha estat plaent. La família sempre l'ha fet patir. Quan es va establir i casar a Saragossa, per un temps va pensar que la seva mala sort canviaria. Però en créixer el seu fill les seves esperances es van estroncar. Va deixar la seva dona perquè el fill la maltractava i ella no se'n volia adonar. Ell no va saber com aturar aquella bogeria i va decidir marxar. No ho podia suportar més. Ja en tenia prou, de família. N'havia quedat fins al capdamunt amb el seu pare i la seva germana, ja no tenia paciència ni tremp per aguantar més violència familiar, ja en tenia prou amb la del carrer.

El seu fill sempre insultava i manava, despòticament o sibil·linament. El policia no va poder mai amb ell, ho va intentar de grat o per força i no se'n va sortir de cap de les maneres, no el va saber entendre mai. Que la roba no estava neta ni al seu lloc, que el sopar no era a l'hora o estava massa calent, que no li donaven prou diners o no li compraven el mòbil de darrera generació. Tot eren exigències inajornables. La seva dona, amb unes taques fosques sota els ulls que de tan grosses quasi li arribaven als peus, invariablement trobava una justificació per a aquell comportament, li deia que no havien fet prou, que calia tenir paciència, que el nen devia tenir algun trauma i que per això actuava d'aquella manera, però que en el fons els estimava, només calia esperar que s'asserenés. Però després ell la sentia plorar a la sala de bany, perquè la dona tampoc no aguantava aquella tensió i aquell maltractament.

Un dia, en tornar de la feina, en Ramon Celma es va trobar la seva esposa al llit, desperta, esgotada de plorar, amb el cos i el cap plens de blaus. L'home la va voler portar a l'hospital, però ella no va voler accedir-hi. Li va fer un parell de fotografies i se'n va anar directament a la fiscalia de menors a denunciar el seu fill. L'endemà el noi romania en un centre de justícia juvenil. Al cap d'una setmana tornava a ser a casa. La dona li va pregar fins a l'extenuació que retirés la denúncia, i en Ramon ja no es va veure amb cor d'aguantar gaires dies més aquell patètic desgavell, aquell macabre ritual en què el noi s'imposava i s'entronitzava cada cop més i la mare esdevenia inevitablement una esclava, humiliada, envellida i abocada sense remei a l'alienació malaltissa i l'embogiment. D'ençà que va marxar, periòdicament ha hagut de tornar a Saragossa per a lamentables i previsibles episodis hospitalaris i judicials, que, malauradament, mai milloren la situació que ell va abandonar. Malgrat l'allunyament físic, una cadena llefiscosa però sòlida el lliga al seu passat i a les seves responsabilitats familiars irrenunciables.

Tanmateix, l'home va deixar de fumar quan es va separar. La seva dona sempre li havia dit que no ho deixaria mai. Potser per això va ser el primer propòsit que es va fer quan se'n va anar de casa per viure a Terol. Malgrat tot, en llevar-se als matins encara sent un buit a la panxa, però de seguida se'n recorda de la nicotina i de la dona, i la temptació desapareix automàticament, com a reacció a un impuls de reafirmar-se, de desvincular-se, com si el fet de no fumar el dotés de més arguments per estar segur que va fer el que havia de fer.

Ara mateix, mentre contempla el jutge de pau corrent amunt i avall sense saber què fer ni què dir davant d'aquest cadàver tan dispers i ubic, també li venen ganes d'encendre un cigar, tenir els dits ocupats, sentir com s'infiltra el fum en els seus pulmons, com s'encén quelcom adormit en el seu cervell, com s'enterboleix romànticament el paisatge que corre davant seu, com s'escalfa algun solitari racó de la seva panxa, com l'alcaldessa recupera el glamur perdut de quan era adolescent.

Ultrapassats pels esdeveniments, tots plegats decideixen esperar al jutge de guàrdia d'Alcanyís perquè ordeni l'aixecament del cadàver, malgrat que en aquest cas l'expressió no deixa de ser un eufemisme, ja que seria molt més precís i adequat parlar de recollida i reagrupament de fragments i penjolls humans.

Les autoritats pateixen perquè la gent del poble vegi el cap de la víctima dalt del pont, preferirien que aquest detall passés desapercebut i que l'endemà al poble només es parlés d'un mort i no d'una carnisseria. Malauradament els més matiners ja comencen a envoltar el perímetre del cordó de seguretat, des d'on poden contemplar gairebé tot l'espectacle. No hi ha hagut manera de tapar el fanal humanitzat amb el crani del traspassat, i de manera instintiva tots els ulls dels curiosos se'n van magnèticament atrets cap a la calavera desfigurada, que posseeix l'honor de presidir la convocatòria de tots els representants del bon ordre ciutadà. Els de la científica tindran força feina a fotografiar, mapejar, mesurar i recollir dades i mostres en múltiples bossetes estèrils que hauran d'analitzar al laboratori amb tot el seu arsenal de colorants i reactius.

Progressivament, de manera inevitable, es van encenent les finestres de la banda posterior de la fonda i de la resta de cases que donen a la llera del riu Matarranya. En Ramon es planteja la idea de prohibir a la gent que es quedi badant mentre els policies fan la seva feina. Algun dels tafaners podria ser el responsable de la desfeta, com succeeix en més d'un crim, i així aprofitar-se del que pugui observar en l'elaboració, segons escaigui, del seu camuflatge, de la seva defensa o coartada. Però li resulta violent obligar la gent a allunyar-se de les finestres, obligar-la a tancar els porticons de les seves cases. A més a més, resultaria inviable controlar que tothom complís l'ordre. Ho deixa córrer, com gran part de les idees que li sorgeixen en la seva fantasiosa i activa ment.

Així doncs, la gent comença a fer-se preguntes i elaborar tota mena d'hipòtesis. Alguns diuen que es tracta del cap del marit de l'alcaldessa, d'altres diuen que sens dubte ha de ser algun dels cacics, rememorant episodis de venjança secular, de les èpoques de la guerra civil i de les guerres carlines.

Tots es fan creus en pensar què representa allò, es pregunten com ha pogut succeir un fet d'aquesta mena al seu petit poble, a hores d'ara un fet més propi d'altres territoris del món més salvatges, ocupats per l'Estat Islàmic, per soldats occidentals anats de l'olla, per tribus violentes, per algun eixelebrat de les grans ciutats, en tot cas més propis d'èpoques pretèrites, medievals o primitives, en què la vida era un estat biològic més vulnerable i tendent a esbotzar-se amb més facilitat abans que les cèl·lules comencessin a envellir-se.

Un guàrdia civil comunica a l'inspector que han rebut una trucada d'un veí del poble, justament de les cases que donen al riu, informant que fa unes poques hores al pont hi havia molta gent, que semblava que anaven drogats i menjaven alguna cosa que hi havia pel terra, però sobretot li ha sobtat veure que a la part superior del fanal hi hagués alguna cosa arrodonida amb aspecte de calavera humana.

D'altra banda, els primers guàrdies civils i agents de policia que han arribat al lloc dels fets han manifestat a l'inspector Celma que no havien trobat cap persona al pont, que aquest estava completament solitari i que, per tant, els pressuposats participants de la festa ja no hi eren. Aquests tan sols havien deixat les restes esmicolades del cadàver, com si fossin les deixalles d'un banquet caníbal, durant el qual els comensals eixelebrats havien fet servir l'espai del pont com a menjador improvisat.

—Fins i tot s'han menjat part de les vísceres, es poden veure les queixalades! —ha comentat un dels agents més expressiu i trasbalsat.

—Potser ha estat algun gos que ha vingut després… —ha intentat contemporitzar l'inspector Celma, tot i capir que allò podria ser una bona prova per inculpar el noctàmbul antropòfag que havia estat en el banquet de carn humana tan sols feia unes poques hores.

Finalment arriba el jutge d'Alcanyís per llevar el cadàver. La mateixa alcaldessa s'ha encarregat de fer-li una segona trucada per veure si feia via. El jutge l'ha calmat tot dient-li que ja era a prop de la Freixneda, que no patís. L'home té la mirada acollidora, però és de poques paraules. De moment no dona ordres, saluda tothom amb normalitat, fa dos petons a l'alcaldessa i es passeja per l'escenari com pel menjador de casa seva. Fa unes quantes fotos amb la seva pròpia càmera. S'apropa a parlar amb la sotsinspectora en cap de la unitat científica. S'hi estan una bona estona. En Celma s'ho pren amb calma.

La furgoneta de la clínica de medicina legal d'Alcanyís també ha arribat, juntament amb dos metges forenses, atès que inicialment s'ha parlat d'un nombre indeterminat de víctimes. El jutge també decideix demanar la intervenció dels bombers. Vol revisar a fons la llera del riu al més aviat possible.

De seguida, tant els bombers com alguns guàrdies civils especialistes es fiquen a l'aigua il·luminats pels focus potents instal·lats dalt d'un camió de Protecció Civil. Sembla el rodatge d'una pel·lícula d'acció.

Altres bombers es despengen pel pont per intentar trobar alguna pista que hagi quedat a les parets laterals o al sostre de les arcades. Al mateix temps, el jutge també ordena, d'acord amb l'inspector Celma, que es pentinin els vorals dels canyissars i matolls de la zona tot al llarg de cent metres amunt i avall del pont. Ha arribat amb una certa demora, però l'alcaldessa no pot dir que el jutge perdi el temps. Té a tothom ocupat i la feinada és dels policies encarregats de posar un cert ordre entre tant de personal intervenint alhora, i també per protegir les zones on encara hi ha les restes humanes. A hores d'ara ja no hi ha cap finestra de les cases confrontants que no estigui ocupada per algú, atès que fins i tot els que gaudeixen d'un son més profund s'han anat despertant i desvetllant amb la contínua i atípica sorollada que els ha arribat fins als seus somnis més estranys i llunyans, procedents de l'extraordinàriament concorregut riu que frega els baixos de les seves residències.

Una mica més tard, potser massa tard, els de la científica demanen que desaparegui tothom del pont perquè han de cobrir tot l'empedrat del pont amb una pols blanca amb l'objectiu de fer aflorar totes les petjades i roderes de cotxe que es facin visibles, tasca especialment dificultosa sobre una superfície tan dura, i un pèl absurda després de les trepitjades de tot el personal que s'ha concentrat en pocs minuts en aquest espai reduït. Tanmateix, tothom obeeix i deixen que els especialistes tintin amb reactius tot el terra del pont.

Amb tanta gentada gairebé es normalitza la cruesa de la tragèdia i la situació esdevé rutinària, una pàgina més en la carrera professional dels que intervenen, una ambientació pròpia d'alguna escena de pel·lícula policíaca. La sang i la carn esteses semblen líquids i sòlids artificials, efectes especials disposats només per impactar els espectadors, però que ara mateix no aconsegueixen impressionar ningú, com si tot fos una mentida, una bretolada per penjar-la després al Youtube.

Un cop donades totes les instruccions que ha trobat convenients per a la investigació, com sempre fa, el jutge, ja més calmat, s'apropa de nou on són l'inspector de policia i l'alcaldessa. En Celma no ha volgut disputar-li el protagonisme, malgrat que no n'ha perdut detall. Sap que ja l'informaran els seus col·laboradors i ja prendrà el comandament de la investigació quan el jutge se'n vagi. Tant de bo tots els jutges fossin com aquest.

—Es tracta només d'una persona, un home de mitjana edat, anava despullat, no hi ha cap document identificador, tampoc li podem prendre les empremtes, té les mans matxucades a cops de mall, haurem d'esperar que algú en denunciï la desaparició —els informa la responsable de la policia científica, que s'ha acostat a ells tot just després que ho fes el jutge.

—I si no ho fa ningú? —llença la pregunta en Celma, encara que de fet espera trobar la resposta en un altre moment més asserenat.

—L'han castrat, no sabem si abans o després de morir, les restes matxucades estan entaforades a la porta de Sant Roc, als peus de la figura del sant, no sabem quin significat pot tenir tot això —continua la criminòloga, sense fer cabal de la pregunta que li han fet.

—Uf! —es limita a dir l'inspector, que no s'esperava aquests detalls ornamentals tan íntims.

El jutge somriu. L'alcaldessa, l'Asunción Amela, fa el cor fort i s'apropa més per sentir millor les novetats. De sobte, la facultativa policial es queda muda, com si la incomodés la curiositat de la política. Aquesta, contrariada, opta per interrogar l'inspector amb la mirada.

—És una salvatjada, jo tampoc tinc ni idea de qui deu haver volgut muntar tot això, no m'havia trobat mai un escenari com aquest… Em sap greu que sigui aquí… —contemporitza, en Celma, que no sap què fer per desfer la incomoditat creada entre les dues dones.

—Bé, tampoc servirà de res que ens lamentem, oi? Me'n vaig al meu despatx, per a qualsevol cosa allà em trobaràs… —li diu l'Asunción, prou oportunament i sense perdre en cap moment el posat digne i el tremp de la seva autoritat.

A l'institut sempre era ella qui portava la batuta en la majoria d'iniciatives. L'alcaldia del poble se li fa petita, però malgrat la seva vàlua i el seu carisma no se n'ha volgut desvincular mai, de moment. El partit la vol de diputada, però ella els va donant llargues. De joves havien ballat junts a l'envelat. Ella reia molt. Això mai no s'oblida. A diferència de l'alcaldessa, llavors l'inspector ja tenia el cap ben lluny del poble. De fet, quan ell se'n va anar per estudiar a Tarragona, i després per treballar a Saragossa, no confessava mai el nom del seu poble. Sempre parlava d'un poble del nord de Terol, a prop de Tarragona, sense donar més explicacions. Nogensmenys, per dissimular la parla es comunicava en